

۵ کارخانه اتومبیل سازی و ایجاد يك کارخانه ساخت و مونتاژ تراکتور، تأسیس تعدادی کارخانه برای مونتاژ رادیو و تلویزیون، ایجاد و بهره برداری از کارخانجات صنایع شیمیائی برای تهیه انواع، سرمها، آمپولها، شربتها، عصاره ها، پنی سیلین، اسیدها و نظایر آن، بهره برداری از ۲۶ کارخانه صابون سازی و ۱۰ کارخانه تهیه سیمان و ۵ کارخانه شیشه و بلور سازی و دو کارخانه مقوا و يك کارخانه تهیه کاغذ، بهره برداری از ۹۷ کارخانه بافندگی پشم و تهیه پارچه های پشمی، اشتغال بکار ۶۰ هزار نفر در این کارگاهها، کار نمودن ۷۰ هزار نفر در کارگاههای دستی و قالببافی و بافندگی های کوچک که تعداد آنها بالغ بر ۶۰۰۰۰ روستا در سراسر کشور میباشد، کوشش برای ایجاد صنعت پتروشیمی و تأسیس کارخانه هائی برای تهیه انواع دارو، رنگ، مواد پلاستیکی، پارچه، چرم، لاستیک مصنوعی، کودهای شیمیائی و نظایر آن با استفاده از مواد اولیه آن که نفت خام و گازهای طبیعی میباشد و در کشور فراوان است و همچنین تشکیل کارخانه ذوب آهن ایران که در حقیقت مادر صنایع است و بالاخره بسیاری دیگر کارخانه های سازنده وسائل و لوازم خانگی، مواد غذایی و نظایر آن و فروش تعداد زیادی سهام این کارخانجات از جمله اقداماتی است که در راه اصل سوم انقلاب برای احیاء صنایع و پیشرفت های صنعتی ایران انجام گرفته است.

اصل چهارم

سهیم کردن کارگران در منافع کارگاههای تولیدی و صنعتی

سهیم کردن کارگران در منافع کارگاهها ضمن اینکه در مجامع صنعتی و محافل کارگری سابقه ای طولانی و قدیمی دارد در عین حال پدیده ای نو و جدید است. قبل از انقلاب صنعتی اروپا یعنی

قرن هیجدهم واحدهای صنعتی یا تولیدی بطور محدودی فعالیت داشتند و روابط استاد و شاگردی سنتی برامور آنان حکمفرما بود ، و هر شاگرد روزی خود را استاد قهری حرفه خویش فرض میکرد و یاین امید به کسب تجربه نزد استاد می پرداخت . توزیع درآمد حاصل از کار نیز با ضوابطی همراه بود و هیچگاه باعث ایجاد عقده ها و نارضائیمهای تند و یا بهره کشی های ناهنجار نیروی انسانی نمی گردید . در عصر انقلاب اروپا و بکارگرفتن نیروی محرکه ماشینی و سپس نیروی برق روز بروز واحدهای صنعتی و تولیدی بزرگتر شد و بتدریج که واحدهای صنعتی کوچک جای خود را به کارخانجات صنعتی میداد و صنعت توسعه و رونق مییافت و مصرف تولیدات از حدود محله ، شهر و منطقه خارج میگردد ارتباط کارگر با استاد یا کارفرما کمتر میشد و کم کم کارگر در ردیف یکی از مهمترین نیروهای تولیدی قرار گرفت که می بایست در واحد صنعتی کار کند .

فقدان روابط اجتماعی صحیح بین عامل کار و سرمایه ، ناقص بودن وسائل کار از نظرایمنی و سودجویی کارفرمایان واحدهای صنعتی نو پا باعث مشکلات عدیده ای گردید . از یک طرف گروههای زیادی از کارگران بمناسبت نقص عضو در محیط کار ، توان کار خود را از دست داده و از کار اخراج میشدند و گاه بطور دسته جمعی بمقاومت می پرداختند و زمانی کارگران خردسال و مادران آنها را که از فرط کار و بیماریهای حرفه ای رنجور و علیل بودند به گروه بالا می پیوستند و تظاهراتی میکردند و یا کارگرانی که بعلل سختی شرایط کار و کمی مزد توان و نیروی کار نداشتند ناگزیر به بروز نارضائیمهای خود میگرددیدند .

برای جلوگیری از اجحاف و رفع تظلمی که باین گروه اعمال میشد میبایستی چاره اندیشی کرد و باین مناسبت بود که متفکران قرن هیجدهم به بحث و گفتگو در زمینه مسائل کار و سرمایه پرداختند و راه حلهائی ارائه دادند گروهی تقلیل ساعات کار را پیشنهاد کردند و عده ای پرداخت مزد عادلانه را که تأمین کننده نیازهای اولیه کارگران باشد پیشنهاد نمودند گروهی تأمین اجتماعی و بیمه نمودن کارگران را در مقابل بیماری-حوادث کار-پیری و از کار افتادگی و برخی دیگر از متفکران آن عصر پیش بینی کردند که اگر گسترش صنایع بهمان کیفیت ادامه یابد و بهره کشی از نیروی کار با همان وضعیت توسعه یابد روزی خواهد رسید که گروه معدودی کلیه سرمایه جامعه را بخود اختصاص خواهند داد و بقیه افراد جامعه تهی دست و استثمار شده این عده می شوند .

در سال ۱۸۸۹ کنگره سهام کردن کارگران در پاریس تشکیل شد و پیشنهادهائی در زمینه سهام کردن کارگران داد که ماهیت آن پرداخت بخشی از مزد بر مبنای پیمان دسته جمعی بود و از آن سال بیعد اقدامات مؤثری در این باره در کشورهای مختلف صورت گرفت در کشورهای نظیر فرانسه که پیشگام در امر سهام کردن کارگران بطور اختیاری تا سال ۱۹۵۹ بوده سهام کردن کارگران بیشتر با اعطای جوایز و پاداشهای نقدی و بر اساس تولید بیشتر و بهره وری بالاتر مورد نظر بوده است ، در کشور آمریکا بدنبال بحرانهای کارگری در سال ۱۹۳۹ مجمع ملی صنایع آمریکا پس از مطالعات لازم نتیجه بررسیهای خود را باین شرح پیشنهاد کرد و اظهار داشت که ما معتقدیم که اساس سیستم سهام کردن کارگران در منافع کارگاهها وسیله و پایه مناسبی برای تحکیم سیستم سرمایه داری میباشد .

پذیرش اصل سهام بودن کارگران در سود کارگاهها و تأثیر مستقیم آن در بالا بردن بازدهی کار و در نتیجه سودکارگاه موجب يك سلسله مطالعات در زمینه تعیین حدود و چگونگی تأثیر آن میشود و بطور کلی بررسی تأثیر عوامل کار ، مدیریت و سرمایه در ایجاد سود هر واحد صنعتی یا تولیدی میتواند ستمهای بدست بدهد که حدود تأثیر هر يك از عوامل مذکور را مشخص میسازد تغییر نسبت هر يك از عوامل ذکر شده متناسب با میزان سرمایه - گذاری ، تکامل تکنولوژی و اتوماسیون و سیستم توزیع ، متفاوت است اما در هر حال سهم عامل کار رانفی نمیکند . باین سبب در کشورهای صنعتی عموماً روش سهام کردن کارگران بر اساس پیمانهای دسته جمعی با اتخاذ روشهای بر مبنای استحصال ، کاهش ضایعات و یا صرفه جوئی در هزینه ها که بآمال باعث افزایش درآمد کارگاه میگردد پیش بینی میشود .

در ایران انقلاب شاه و ملت که پیشبرد منادی دموکراسی اجتماعی و توزیع عادلانه درآمدها و جامعیت سیاسی و اقتصادی بود نمیتوانست در خصوص مشارکت کارگران از نتایج تولیدی بی اعتنا بماند . بدین لحاظ با بهره گیری از انگیزه های انقلاب اجتماعی ایران بمنظور تأمین حیثیت اجتماعی کارگران و توزیع عادلانه درآمدها و ایجاد محیط دوستانه و صلح کار ، اصل چهارم انقلاب بعنوان یکی از اصول انقلاب ایران اعلام و به تأیید ملی رسید و بعنوان يك قانون لازم الاجرا در دستور کار دولت قرار گرفت و اجرای آن بمعهد وزارت کار و امور اجتماعی نهاده شد . از همان زمان پژوهشگران و کارشناسان مأمور اجرائی ، در پی ارائه راه حل های منطقی در تدوین و تهیه لایحه قانونی این اصل انقلابی برآمدند . مسئله مهم این بود که از تجارب

گذشته کشورهای دیگر در این مورد استفاده شود ، کشورهای که برای اولین بار اصل مشارکت را پذیرفته و با دست یازی بطرق و روشهای گوناگون سعی در اجرای مطلوب آن داشتند . در غالب کشورهای صنعتی که از قرن ۱۹ ببعده در اندیشه سهیم کردن کارگران بوده اند عموماً سهیم کردن کارگران را بعنوان يك اصل انگیزه ای پذیرفته اند ، لذا استفاده از تجارب گذشته این کشورها باعث شده که سدهای بازدارنده از همان اوان اجرای قانون از میان برداشته شود و بخصوص با روی آوری بمسأله الزامی بودن قانون در صنایع مشمول ، لازم الاجرا بودن اصل مشارکت قبول گردد .

آنچه که در تدوین مقررات مربوط با اجرای این اصل درخور اهمیت است توجه با ایجاد حسن رابطه بین دو عامل اصلی تولید یعنی کار و سرمایه بود چرا که در محیطی عاری از صداقت و اعتماد و دوستی هیچ اصلی پایدار نیست و پیش بینی مذاکرات دسته جمعی در قانون ، اهمیت این اصل را می رساند . مقررات سهیم کردن کارگران در منافع کارگاههای صنعتی و تولیدی بر پایه حفظ و حمایت از سرمایه بجهت پیش بینی ایجاد محیطی سالم برای سرمایه - گذاریمهای بزرگ در راه توسعه و گسترش صنایع و نیز اتخاذ تدابیری در جهت ارتقاء حیثیت و شخصیت کارگر از طریق احساس مؤثر بودن در امر تولید بنیان گرفت و بهمین خاصیت مقررات این قانون بر پایه اصول علمی و ضوابط صحیح اقتصاد صنعتی استوار گردید و در نتیجه ابزاری برای تعیین روابط کارگر و کارفرما در مسیر تولید بیشتر و مرغوبتر گردید و نیز سیستمی انگیزشی برای شکوفائی و رونق صنعتی و اهرمی قابل اعتماد برای توزیع عادلانه ثروت ایجاد نمود .

مجلس شورای ملی

ما

محمد رضا پهلوی شاه ایران

پهلوی

نظر حاصل بیت و هفت ششم قانون اساسی مقرر میداریم

ماده اول - لایحه قانونی سیم کردن کارگران و منافع کارگاههای تولیدی صنعتی

که بر اساس اصل بیت و ششم ششم قانون اساسی با تصویب ملی استقرار و قطعیت یافته

و منضم باین دستخط است بموقع اجرا گذارده شود.

ماده دوم - هیئت دولت مأمور اجرای این قانون میباشد. تاریخ نهم بهمن ماه خرداد و صد و سی و یکمین جلسه مجلس شورای ملی ۱۳۴۱

چنین وضع علمی در عمل و در مرحله اجراء ناگزیر از بکار گرفتن روشهای محاسبات حسابداری صنعتی ، محاسبات مربوط به بهره‌وری کار و مسدیریت بخشهای اقتصادی و فنی و شناخت مسائل مربوط به چگونگی تولید و توزیع و فروش و بالاخره تضمین سود واقعی هرکارگاه مشمول میباشد . طی هرسال که از اولین سال اجرای قانون میگذشت تنگناها و سدهای بازدارنده بدقت و سرعت شناسائی میگشت و بلافاصله راه‌حلهای منطقی و قابل اجراء جانشین نکات مبهم میگردد و بهمین ضرورت در آذرماه ۲۵۲۸ (۱۳۴۸) با تصویب لایحه تکمیلی سعی گردید هرگونه تنگنای احتمالی نیز از پیش پای قانون گذار برداشته شود و حتی باگذشت ۱۴ سال سعی براین شد که ضمن همکاری با دانشگاه تهران از نظرات متفکران و اندیشمندان ، متخصصین اقتصادی و علوم اجتماعی و کارشناسان حقوقی در ارتقاء هرچه بیشتر جنبه‌های کیفی قانون استفاده گردد . در این رهگذر تجارب کارگران و سندیکاهای اتحادیه های کارگری و کارفرمائی نیز بکار گرفته شد تا مواعی که در حین اجراء درکارگاه احتمالاً ممکن است پیدا شود شناخته گردد و بموقع برای آن اقدام شود.

بمنظور وصول به هدفهای ذکر شده سعی گردید در تدوین مقررات و آئین‌نامه‌ها و روشها اجرائی قانون موارد زیر دقیقاً بررسی و برای مجریان روش کار مشخص گردد تا در عمل با مشکلی مواجه نباشند.

حیطه اجرائی قانون درکارگاهها و اعلام صنایع مشمول—

اعمال حسابرسی صنعتی و اطلاع از سود دهی واقعی هر کارگاه ، تعیین روشهای پرداخت پاداش - چگونگی عقد پیمان دستجمعی در سطح صنعت - تعیین مراجع رسیدگی باختلافات ناشی از اجرای پیمانها - تدوین مقررات مربوط به الزامی بودن اجرای قانون در صنایع مشمول وجود توانین مترقی کار و سهم کردن کارگران در منافع کارگاههای صنعتی و تولیدی و در پی آن آمادگی شرایط لازم برای تصحیح و گسترش صنعتی باعث گردید تازمیننه های لازم باشرائط مساعد برای اجرای قانون فراهم گردد .

در خرداد ۲۵۲۲ (۱۳۴۲) اولین مذاکرات در سطح یکی از صنایع الکترونیک سازنده رادیو تلویزیون بین کارگران و کارفرمای مربوطه انجام گرفت و در پی آن کارشناسان سهم کردن کارگران برای ارشاد صاحبان صنایع و سندیکاهای کارگری به استانها و شهرستانها مراجعه کردند تا با تفهیم روح قانون موجبات اجرای آن را فراهم سازند .

با الهام از فکر بلند رهبر خلاق انقلاب بود که مسئولان اجرائی قانون به تلاش و کوشش خویش در بثمر رساندن هدفهای مربوط باصل چهارم انقلاب ادامه دادند و تا امروز که قریب ۱۴ سال از اجرای قانون میگذرد نتایج ثمربخشی را برای صنعت و نیروی انسانی شاغل در صنایع بدست آوردند . باید اظهار داشت که در سال اول اجرای قانون یعنی سال ۲۵۲۲ متوسط دریافتی يك کارگر بابت حق السهم فقط ۱۸۰۰ ریال بود و آمار بعدی بترتیب تا سال ۲۵۳۲ بشرح جدول شماره ۲ میباشد .

آمار کارگاههای مشمول و کارگران بر خوردار از اجرای قانون سپیم کردن

درصد افزایش	متوسط هر نفر	کل حق السهم	عده کارگران	تعداد کارگاه	سال
—	۲۳۸۳	۲۰۲,۰۰۶,۹۵۳	۸۴۷۹۱	۸۷۶	سال ۲۵۲۲ — ۲۵۲۴ (۱۳۴۴—۱۳۴۲)
%۵	۲۵۰۰	۲۲۵,۰۰۵,۰۰۰	۹۰۲۲۲	۱۰۷۶	سال ۲۵۲۵ (۱۳۴۵)
%۴۸	۳۷۰۰	۴۳۴,۸۹۸,۰۰۰	۱۱۷۵۴۰	۱۲۶۰	سال ۲۵۲۶ (۱۳۴۶)
%۱۰/۸	۴۱۰۰	۵۳۸,۵۸۴,۲۰۰	۱۳۱۳۶۲	۱۵۳۰	سال ۲۵۲۷ (۱۳۴۷)
%۱۹/۵	۴۹۰۰	۷۴۰,۰۰۹۶,۰۰۰	۱۵۱۰۴۰	۱۹۵۹	سال ۲۵۲۸ (۱۳۴۸)
%۸/۶	۵۳۲۴	۸۶۶,۱۳۴,۹۴۰	۱۶۲۶۸۵	۲۴۴۰	سال ۲۵۲۹ (۱۳۴۹)
%۲	۷۴۶۷	۱,۲۶۶۳,۱۱۷,۷۲۰	۱۶۹۱۶۰	۲۹۰۰	سال ۲۵۳۰ (۱۳۵۰)
%۳۸	۱۰۳۵۶	۱,۸۳۶,۲۱۲,۰۰۰	۱۷۷۳۰۹	۳۲۸۰	سال ۲۵۳۱ (۱۳۵۱)
%۴۲	۱۸۰۰۰	۳,۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۹۰۳۴۸	۳۹۳۰	سال ۲۵۳۲ (۱۳۵۲)

جدول شماره ۲

صنایع مشمول طبق نظر شورای سهام کردن عبارت از : صنایع فلزی، نساجی، شیمیائی، غذایی، صنایع وابسته به کشاورزی، ساختمانی، شیشه و بلور، چاپ و صنایع نمونه نظیر تعمیرگاههای ماشین آلات راهسازی، کشاورزی و انواع خودروها و تهیه شن و ماسه میباشند تصمیمات مربوط به اعلام مشمول و تاریخ اجرای قانون صنعت در ۹۳ جلسه شورای سهام کردن کارگران اتخاذ گردید و مهمترین تصمیمی که در جلسه مورخه ۲۵۳۳/۸/۱ اتخاذ گردید حذف ضابطه تعداد کارگر در صنایع مشمول بوده است که با این تصمیم حدود ۵۰۰ هزار کارگر در ۴۸ هزار کارگاه از مواهب قانون بهره مند خواهند شد.

اقداماتی که در مورد اجرای این قوانین صورت میگیرد منحصرأ کارگران بخش صنایع را در بر میگیرد و صنایعی چون راه آهن، شیلات، دخانیات، نفت، ذوب آهن، پتروشیمی، گاز که در عداد صنایع بنیادی و مادر بوده و انحصاراً وسیله دولت اداره میگردند از مشمول اجرای قانون مستثنی گردیده اند ولی اوامر شاهنشاه آریامهر براین قرار گرفت که درآمد کارگران این گونه صنایع میبایستی از طریق ترمیم دستمزد و پرداخت پاداشهای مناسب درحد درآمد کارگرانی قرارگیرد که از مزایای اصل چهارم انقلاب بهره مند هستند. تعداد این گروه از کارگران بیش از ۱۲۰ هزار نفر میباشند.

تاریخ اجرای هر قانون در صنایع مشمول و نیز رسیدگی باختلاف ناشی از اجرای پیمانها یا خودداری یکی از طرفین قرارداد درامضاء پیمان دسته جمعی، در صلاحیت شورای سهام کردن است. اعضای شورای سهام کردن عبارتند از: وزیر کار و امور اجتماعی یا قائم مقام او - نماینده وزارت دادگستری -

نماینده وزارت دارائی - نماینده وزارت اقتصاد - یکنفر مطلع در امور اقتصادی و اجتماعی به پیشنهاد وزیرکار و امورا اجتماعی و تصویب هیأت وزیران ، مدت عضویت اعضای این شورا دو سال میباشد .

در انعقاد پیمانهای دسته جمعی معمولا از این روشها استفاده میشود : پرداخت پاداش به نسبت تولید - پرداخت پاداش به نسبت اضافه تولید - پرداخت پاداش به نسبت تقلیل ضایعات و کاهش هزینه ها - پرداخت پاداش به نسبت مصرف مواد اولیه - پرداخت پاداش به نسبت ساعات کار تولیدی و پرداخت پاداش به نسبت درصدی از سود ویژه ، در بعضی موارد از روشهای ترکیب شده بالا برای سهمیم کردن کارگران می توان استفاده نمود .

مراجع رسیدگی باختلافات ناشی از اجرای قانون سهمیم کردن همان شورای سهمیم کردن است که در اکثر موارد شورا اختیارات قانونی خویش را به شورای کارگاه و هیأت حل اختلاف مندرج در قانون کار تفویض کرده است.

شورای سهمیم کردن کارگران در آبانماه ۲۵۳۳ (۱۳۵۳) با حذف ضابطه تعداد کارگر مشمول قانون سهمیم کردن اعلام نمود که کلیه کارگاههای صنایع نساجی ، صنایع غذایی ، صنایع فلزی ، صنایع برق و الکترونیک ، صنایع چوب و درودگری ، صنایع مربوط به حمل و نقل ، صنایع اشیاء کائوچوئی ، صنایع شیمیائی ، صنایع محصولات مشتق از زغال سنگ و نفت ، صنایع تهیه مقوا و کاغذ و اشیاء کاغذی ، صنایع چاپ ، صنایع شیشه و چینی و محصولات شیشه ای و صنایع ساختمانی ، مشمول سهمیم کردن کارگران درسودکارگاهها می گردند . جدول شماره ۳ کارگران بهره مند از مزایای قانون سهمیم کردن کارگران را تا سال ۲۵۳۳ نشان میدهد .

کارگران بهره مند از مزایای قانون سهام کردن کارگران بر حسب نوع صنایع در سالهای مختلف

سال	جمع	کشاورزی	غذائی	فلزی	شیمیائی	لاستیکی	شیشه وبلور	ساختنی	ساجی	سایر صنایع
(۱) ۱۳۴۲	۷۹ ۱۴۶	۰	۱۳ ۴۳۰	۵ ۶۷۸	۴ ۴۶۹	۱ ۹۸۰	۲ ۳۸۹	۲ ۲۷۰	۲۶ ۶۴۴	۲۲۶
۱۳۴۵	۸۲ ۱۷۲	۰	۱۳ ۹۳۸	۶ ۳۸۵	۴ ۷۷۸	۲ ۳۶۳	۲ ۴۰۷	۵ ۳۸۸	۴۸ ۹۸۷	۳۴۶
۱۳۴۶	۱۱۷ ۵۴۰	۲۰ ۸۲۴	۸ ۷۰۴	۱۰ ۷۲۱	۵ ۸۵۷	۳ ۷۰۶	۲ ۱۳۳	۷ ۲۳۶	۵۸ ۰۴۰	۳۲۱
۱۳۴۷	۲۳۱ ۴۴۲	۲۴ ۲۷۲	۸ ۷۲۱	۱۴ ۱۱۹	۶ ۸۸۷	۳ ۷۰۶	۲ ۰۵۷	۷ ۸۸۲	۶۳ ۲۴۵	۲۴۱
۱۳۴۸	۱۵۱ ۰۴۰	۲۸ ۲۳۸	۱۰ ۶۸۸	۲۲ ۳۸۵	۸ ۴۶۱	۲ ۳۵۶	۲ ۴۴۴	۹ ۹۳۴	۶۲ ۱۲۲	۵۱۸
(۲) ۱۳۴۹	۱۵۸ ۵۵۲	۲۸ ۸۵۶	۱۰ ۵۴۴	۲۴ ۴۰۷	۸ ۹۷۵	۶ ۳۸۵	۲ ۲۱۲	۱۰ ۸۶۲	۶۲ ۶۹۶	۱ ۵۱۴
۱۳۵۰	۱۶۹ ۱۶۰	۳۰ ۸۵۰	۱۱ ۰۱۹	۲۷ ۵۹۲	۱۰ ۰۰۶	۶ ۰۵۰	۲ ۳۱۹	۱۱ ۷۱۲	۶۴ ۷۲۲	۳ ۳۶۶
۱۳۵۱	۱۷۷ ۳۰۹	۳۱ ۲۱۱	۱۱ ۲۸۰	۲۹ ۶۱۵	۱۰ ۶۳۰	۶ ۶۴۰	۲ ۳۱۹	۱۲ ۷۱۲	۶۸ ۳۷۸	۲ ۳۱۲
۱۳۵۲	۱۶۵ ۲۱۷	۳۵ ۹۴۶	۱۲ ۱۰۶	۳۵ ۶۸۱	۱۲ ۰۰۷	۶ ۶۱۸	۲ ۷۶۷	۱۲ ۱۱۷	۷۰ ۵۵۷	۵ ۶۱۸
۱۳۵۳	۲۹۵ ۳۵۳	۹ ۹۸۲	۵۲ ۵۴۶	۷۰ ۲۲۲	۲۳ ۴۸۲	۲ ۵۵۳	۲ ۸۲۲	۱۷ ۲۵۲	۱۰۵ ۵۵۷	۶ ۱۱۲

(۱) - تا ششم بهمن ماه - (۲) - تا پایان آذرماه -
 مآخذ - وزارت کار و امور اجتماعی .

جدول ۱۸ - تعداد کارکنان که سهمین سهام کردن کارگران در آنها اجرا شده است بر حسب نوع صنایع در سالهای مختلف

سال	جمع	کشاورزی	غذائی	فلزی	شیمیائی	لاستیکی	شیشه وبلور	ساختنی	ساجی	سایر صنایع
(۱) ۱۳۴۴	۷۶۸	۰	۲۹۷	۱۱۴	۲۸	۲۸	۱۷	۶۵	۱۶۶	۴
۱۳۴۵	۹۵۲	۰	۳۲۲	۱۳۴	۶۲	۴۰	۱۸	۱۴۰	۲۰۹	۴
۱۳۴۶	۱ ۲۵۳	۳۲۱	۲۰۰	۱۲۶	۸۶	۲۰	۱۱	۲۱۲	۲۵۰	۴
۱۳۴۷	۱ ۵۲۰	۴۱۱	۲۱۳	۱۷۱	۹۰	۲۰	۱۷	۲۸۲	۳۰۶	۵
۱۳۴۸	۱ ۹۵۹	۲۸۶	۲۲۹	۲۲۵	۱۲۱	۲۲	۲۵	۲۲۷	۲۰۲	۸
(۲) ۱۳۴۹	۲ ۲۷۰	۵۷۳	۳۳۸	۲۷۱	۱۳۹	۲۲	۲۵	۲۲۲	۵۱۶	۱۱
۱۳۵۰	۲ ۹۰۰	۷۱۴	۴۱۲	۳۲۷	۱۱۲	۲۵	۳۰	۵۶۲	۵۵۹	۹۶
۱۳۵۱	۳ ۲۸۰	۸۲۳	۴۳۲	۳۷۷	۲۲۱	۲۶	۳۰	۶۲۵	۶۷۲	۱۲۲
۱۳۵۲	۴ ۰۸۳	۱ ۰۸۱	۴۹۹	۴۴۴	۳۸۰	۲۵	۲۵	۷۹۰	۸۰۳	۲۱۴
۱۳۵۳	۶ ۰۰۲	۲۵۶	۱ ۲۱۴	۶۰۱	۳۷۷	۱۶	۵۷	۱ ۱۵۴	۱ ۳۷۰	۲۵۲

(۱) - تا ششم بهمن ماه - (۲) - تا پایان آذرماه -
 مآخذ - وزارت کار و امور اجتماعی .

جدول شماره ۳

اصول سهام کردن کارگران - اصولی که قانون سهام کردن

کارگران بر آن استوار است بدین شرح میباشد .

۱- اعطای حق اعلام میزان سهم کارگران به نماینده کارگر یا سندیکا های کارگری از سود خالص تا بیست درصد با عقد پیمان دسته جمعی .

۲- اعطای حق اعلام شرایط و روشهای عقد پیمان دسته جمعی به نماینده یا سندیکای کارگران .

۳- اعطای اعلام صورت انجام حسابرسی از دفاتر کارگاه بوسیله نماینده یا سندیکای کارگری بمنظور تعیین سود واقعی .

- ۴- اعطای حق نظارت بر اجرای پیمان و در نتیجه روش سهمیم کردن طبق مقررات پیمان دسته جمعی و بالاخره ضوابط اجرائی .
- ۵- بهره‌مندی کارگران از نتایج تولید .
- ۶- توزیع عادلانه درآمدها .
- ۷- تهیه فرآورده های صنعتی ارزانتر و مرغوبتر و بالابردن بهره‌وری کار .
- ۸- ایجاد محیط سالم کار .

هریک از عنوانهای بالا خود به تنهایی شامل حقوق و امتیازی است که به طبقه کارگر داده شده است تا با اعمال آن دقیقاً بر کلیه مراحل تولید نظارت کند و سهم خویش را از سود کارگاه تشخیص دهد و نیز با بهره‌گیری از آن واحد صنعتی را مأمنی برای تأمین رفاه و آسایش خویش بداند بدین لحاظ می‌توان گفت موقعی به هدفهای سهمیم کردن کارگران در کارگاههای صنعتی و تولیدی نائل آمده‌ایم که اصول سهمیم کردن کارگران در مسیر عقد پیمان دسته جمعی و اجرای مقررات پیمان رعایت گردد و بطور عادلانه سهم کارگران تشخیص داده شود .

حسابرسی و تعیین سهم کارگران از سود خالص - برای

کسانی که با مسائل سهمیم کردن کارگران مواجه هستند اولین مسئله این است که سهم کارگران چه مبلغ باید باشد ؟ یا سهم کارگران چند درصد از سود خالص است ؟ این موضوعی است که قبل از هرچیز دیگر باید بآن توجه شود بنابراین اطلاع از میزان سود کارگاه و سود دهی صنعت ، اولین پایه مذاکرات می‌باشد لذا ترازنامه و حساب و زیان کارگاه باید قبل از هر مدرک دیگری

مورد مطالعه قرار گیرد تا بموجب آن حدود سود دهی کارگاه مشخص گردد و براساس آن سهم کارگران تعیین شود. در تعقیب این روش از سال ۲۵۳۲ (۱۳۵۲) قبل از عقد هر پیمان دسته جمعی ترازنامه و حساب سود و زیان کارگاه مطالعه شده است و در صورت لزوم از دفاتر کارگاه حسابرسی بعمل میآید.

نتایج حسابرسیها بقدری چشمگیر و رضایتبخش بوده است که کارشناسان سهمیم کردن را از چانه زدن و صرف وقت معاف نموده و تسهیلات زیادی در پیشبرد کار و تأمین منافع کارگران فراهم کرده است. ممکن است این سؤال پیش آید وقتی کارفرما طبق ماده ۲ قانون سهمیم کردن حاضر است پیمان دسته جمعی بر مبنای یکی از روشهای تعیین شده در قانون منعقد نماید حسابرسی چه ارزشی دارد؟ در صورتیکه باید پاسخ داد که پیمان دسته جمعی براساس تولید منعقد می شود و بازاء هر واحد تولید مبلغی بکارگران پرداخت میگردد پس ضرورت دارد که صورت و مخرج کسر مزبور در دسترس باشد.

نرخ هر واحد حق السهم کارگران = $\frac{\text{کل مبلغ حق السهم در سال}}{\text{میزان یا تعداد تولید در سال}}$

اطلاع از دو عامل ذکر شده پایه هرگونه مذاکره ای می باشد و با توجه باینکه سهمیم کردن کارگران براساس مشارکت آنان در سود خالص کارگاه میباشد پس باید دانست کارگاه دارای چه سودی است و همچنین طبق دفاتر دارای چه میزان تولید یا مصرف مواد اولیه است تا براساس آن صورت و مخرج کسر تعیین گردد و هر عدد ورقم دیگری که بدون تعیین سود خالص کارگاه در کسر بالا در نظر گرفته شود با سود کارگاه و نسبت سهم کارگران تناسبی ندارد حتی اگر قرار باشد پیمان براساس کاهش ضایعات منعقد شود باز هم اطلاع از میزان ضایعات و تعیین نسبت و نرخ

بنا هیات خداداد

ما

محمد رضا پهلوی شاه ایران

۱۳۰۴

نظر بر اصل بیست و هفتم قانون اساسی مقرر میداریم

ماده اول - لایحه اصلاحی قانون انتخابات که بر اساس اصل بیست و ششمم

قانون اساسی بالتصویب ملی استقرار و قطعیت یافته و منضم باین دستخط است

بموقع اجرا گذارده شود.

ماده دوم - هیئت دولت مأمور اجرای این قانون میباشد. تاریخ پانزدهم بهمن ماه کثیر از صد و چهل و ششمی

هر واحد ضایع شده ضرورت دارد چه بدون در دست داشتن میزان ضایعات واقعی و سنجش آن با واحد های مشابه نمی توان نرخ عادلانه ای بدست آورد . لذا اولین شرط شروع مذاکرات دسته جمعی اخذ ترازنامه و حساب سود و زیان کارگاه و سایر آمار و اطلاعات لازم میباشد پس از سود کارگاه و نیز سنجش میزان ضایعات و تطبیق آن با واحد های مشابه سهم کارگران از سود خالص تعیین و مشخص میگردد .

با توجه بموارد مذکور می توان اظهار داشت که ره آورد اصل چهارم انقلاب نظارت در مسیر تولید و اعلام نظر در مورد سهم کردن کارگران در نتایج حاصل از تولید بود که امروز بخصوص در واحدهای بزرگ صنعتی بوسیله سندیکاهای کارگری اعمال میگردد و همچنین کسب درآمد منصفانه که آمار و ارقام بخوبی بهره رری کارگران را مشخص می نماید و بالاخره بالارفتن سطح تولید و تهیه محصولات مرغوبتر که این مقصود نیز در حد چشمگیری حاصل آمده است چه صادرات و فروش کالا های صنعتی در خارج از مرز های ایران خود گواهی بر قابل رقابت بودن فرآورده های صنعتی است و امروزه مشاهده می شود که کارفرمایان یا سندیکاهای کارفرمائی و سندیکاهای کارگری در کمال حسن تفاهم بر سر يك میز می نشینند و روشهای سهم کردن را تجزیه و تحلیل نموده و روشی را که متناسب واحد خویش بدانند برای عقد پیمان ارائه می کنند .

اصل پنجم

اصلاح قانون انتخابات

بر اساس اصول منشور انقلاب و بمنظور تعمیم دموکراسی و سپردن کار مردم بمردم تحولات چشمگیری در وضعیت اجتماعی